

UZASADNIENIE

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej określa Polskę jako demokratyczne państwo prawne. Istotą demokracji, w każdej epoce i w każdym kręgu kulturowym, jest akt wyboru – procedura, w trakcie której obywatele oceniają sprawujących władzę oraz podejmują decyzję o uprawnieniu swoich przedstawicieli do reprezentowania ich w organach władzy ustawodawczej i sprawowania w ich imieniu władzy wykonawczej.

Wybór jako akt polityczny jest od stuleci wpisany w polskie tradycje państwowe. W Polsce wcześniej niż w innych krajach władzę zaczęły sprawować osoby pochodzące z wyboru jako stany Rzeczypospolitej – elekcyjny król i posłowie na Sejm. Wybory były milowymi krokami na polskiej drodze do niepodległości i demokracji – tak jak w przypadku wyborów do Sejmu Ustawodawczego w 1919 roku i do sejmu kontraktowego w 1989 roku.

W Rzeczypospolitej Polskiej obowiązuje od 1989 roku ustrój parlamentarny. Konstytucja RP z 1997 roku określa wybory do Sejmu jako powszechne, równe, bezpośrednie i proporcjonalne oraz odbywające się w głosowaniu tajnym, wskazując jednocześnie na podobne, za wyjątkiem proporcjonalności, zasady jako obowiązujące w wyborach do Senatu, organów samorządu terytorialnego i na Prezydenta RP.

Wybory przeprowadzane do dnia obecnego w III RP nie były wolne od nieprawidłowości. Stwierdzenie takie nie jest, wbrew wyrażanym wielokrotnie opiniom, podważaniem fundamentów polskiej demokracji. Nadużycia wyborcze występują w najstarszych, najbardziej trwałych demokracjach świata, są tam stwierdzane oraz zwalczane. Zwalczanie takich nadużyć jest troską o demokrację i wolności obywatelskie, a nie zaprzeczaniem tym wartościom.

Do 2011 roku wybory odbywały się na podstawie odrębnych ordynacji. Kodeks Wyborczy, który wszedł w życie w 2011 roku, miał zapewnić, zdaniem swoich wnioskodawców, „ujednoczenie tych elementów procedur wyborczych, które z racji swej istoty są wspólne dla wszystkich postępowań wyborczych bez względu na to, który organ władzy publicznej jest wybierany”, oraz ułatwić obywatelom „dotarcie do tekstów norm prawnych dotyczących prawa wyborczego bez konieczności poszukiwania wielu aktów prawnych”. Od początku ustawa ta wzbudzała jednak wielkie kontrowersje. Już w roku wejścia jej w życie Trybunał Konstytucyjny zakwestionował konstytucyjność części z jej

przepisów, np. dotyczących głosowania dwudniowego. Wielu ekspertów zwracało uwagę na niepełny i wadliwy charakter zapisów kodeksu. Próby jego nowelizacji zostały odrzucone.

Pod rygorami Kodeksu Wyborczego odbyły się już trzykrotnie wybory o charakterze powszechnym – wybory do Sejmu i Senatu w 2011 r., wybory do Parlamentu Europejskiego w 2014 r. oraz wybory samorządowe w 2014 r. Ostatnie z wymienionych tu wyborów były wyjątkowe w zupełnie negatywnym sensie.

Bezprecedensowość wyborów samorządowych 2014 roku można sprowadzić do skandalu, który zszokował opinią publiczną. W XXI wieku, w dużym kraju położonym w środku Europy, z powodu awarii systemu informatycznego, przez prawie 2 tygodnie od dnia wyborów nie mogliśmy poznać oficjalnych wyników wyborów. Ogłoszone po tym czasie wyniki do sejmików wojewódzkich i rad powiatów ujawniły, że co piąty wyborca oddał głos nieważny, a w niektórych okręgach liczba głosów nieważnych sięgała 40%.

Wy tłumaczenie takiego stanu rzeczy może mieć dwojaki charakter. Po pierwsze, jest on wynikiem niedopełnienia obowiązków przez centralny organ wyborczy, czyli Państwową Komisję Wyborczą. Wybór wykonawcy systemu informatycznego oraz brak wyciągnięcia wniosków z wyborów samorządowych na Mazowszu w 2010 roku w zakresie formy karty do głosowania wskazują na to w sposób nie budzący wątpliwości. Fakt, że co piąty wyborca oddał głos nieważny, jest sytuacją zupełnie nieprawidłową i wskazuje co najmniej na popełnienie przez PKW błędu przy określeniu formy karty do głosowania. Błędy takie mogły mieć istotny wpływ na wynik wyborczy i w ostatecznym rezultacie najprawdopodobniej doprowadzić do jego zafałszowania, poprzez doprowadzenie do sytuacji, w których oficjalnie ogłoszony wynik nie odzwierciedla woli wyborców.

Po drugie, analiza procedur wyborczych przeprowadzonych jesienią 2014 roku nie pozwala wykluczać świadomych działań na rzecz wyniku jednych komitetów wyborczych i na szkodę innych komitetów, co mogło odbywać się przy wykorzystaniu mało precyzyjnych zapisów Kodeksu wyborczego. Otwartą kwestią pozostaje pytanie o skalę takich działań, niemniej w szeregu przypadkach udokumentowano je i wskazano jako podstawę zgłaszanych do sądów protestów wyborczych. Suma takich fałszerstw faktycznie mogła również wpłynąć w istotny sposób na wynik wyborczy.

Niezależnie od tego w jakim stopniu skandal wyborczy w wyborach samorządowych w 2014 roku jest wynikiem błędów w ich przygotowaniu, czy też świadomych działań,

wniosek powinien być jednoznaczny. Należy zmienić prawo wyborcze w ten sposób, aby w maksymalnie wyeliminować możliwość nieprawidłowości i fałszerstw w procedurach wyborczych. Postawa obecnej większości sejmowej, która w głosowaniach odrzuciła propozycje opozycji zmierzające w tym kierunku, jest uzasadnieniem podjęcia niniejszej inicjatywy. Jednocześnie inicjatywa ta jest realizacją woli kilkudziesięciu tysięcy obywateli demonstrujących w dniu 13 grudnia 2014 r. w Warszawie w trakcie Marszu w obronie Demokracji i Wolności Mediów.

Zmiany, które zawarte są w projekcie, można zakwalifikować do dwóch kategorii. Pierwsza dotyczy materialnego zabezpieczenia woli politycznej obywateli w postaci oddanego głosu i zawiera się w zmianach odnoszących się do formy i zabezpieczenia kart do głosowania, wyposażenia technicznego lokali wyborczych, trybu obliczania głosów itp. Druga kategoria dotyczy strony podmiotowej, czyli odnosi się do organów wyborczych i innych podmiotów biorących udział w wyborczych procedurach, np. zmiany w odniesieniu do ustroju Państwowej Komisji Wyborczej i komisji niższego rzędu, uprawnień komisarzy wyborczych, mężów zaufania itp.

Poniżej zostaną przedstawione najważniejsze zmiany zawarte w projekcie.

Zniesienie wyborów dwudniowych. Trybunał Konstytucyjny uznał w 2011 r. za niezgodne z Konstytucją wybory dwudniowe w odniesieniu do wyborów do Sejmu, Senatu oraz na Prezydenta RP. W tej sytuacji w Kodeksie wyborczym powstała niespójność, gdyż dopuszcza on wybory dwudniowe tam, gdzie brak w Konstytucji czytelnych zapisów w tym zakresie, wskazujących jako termin wyborów „dzień wolny od pracy”. Wnioskodawcy projektu zdecydowali się usunąć tę niespójność, jednocześnie mając na uwadze, że okoliczność przeprowadzania wyborów w ciągu 2 dni zwiększa ryzyko nieprawidłowości, nadużyć i fałszerstw.

Zniesienie głosowania korespondencyjnego. Wnioskodawcy uznają, że podobnie jak w przypadku wyborów dwudniowych, głosowanie korespondencyjne w istotny sposób zwiększa ryzyko nieprawidłowości. Wyborcy powinni oddawać swój głos poprzez akt osobistego uczestnictwa w procesie wyborczym. Prawo do głosowania przysługujące osobom,

które z powodów od siebie niezależnych nie będą mogły udać się do lokalu wyborczego zostanie zagwarantowane poprzez instytucję głosowania przez pełnomocnika.

Zabezpieczenia w odniesieniu do zmian obwodów wyborczych oraz ułatwienie dostępności lokali wyborczych wyborcom. Projekt przewiduje zastrzeżenie dotyczące zmiany obwodów wyborczych. Zmiana, w przypadku zmiany liczby mieszkańców w gminie, będzie mogła nastąpić tylko wtedy, gdy zmienia się liczba wybieranych radnych gminy lub liczba mieszkańców w obwodzie głosowania. Zmiana obwodów z powodu zmiany granic gminy będzie mogła nastąpić wyłącznie w zakresie obszaru, którego dotyczy nowy przebieg granicy gminy.

Wprowadzany projektem ustawy art. 13b nakłada obowiązek precyzyjnego powiadamiania wyborców w przypadku zmiany granic obwodów wyborczych lub przeniesienia siedzib lokali wyborczych, w obu przypadkach poprzez informację wywieszoną na dotychczasowej siedzibie lokalu wyborczego.

Forma kart do głosowania oraz hologramy umieszczane na kartach. Niewłaściwe przygotowanie kart do głosowania oraz niewystarczające wyjaśnienie procedury głosowania wyborcom podczas wyborów samorządowych w 2014 roku, spowodowało, że bardzo duża liczba głosów oddanych w wyborach okazała się nieważna. Wnioskodawcy proponują zmiany mające na celu zapobieżeniu wystąpieniu w przyszłości podobnym sytuacjom.

Proponuje się, aby karta do głosowania była pojedynczą kartą zadrukowaną tylko po jednej stronie i opatrzoną pieczęcią obwodowej komisji wyborczej, a ponadto hologramem umieszczanym na karcie podczas wydawania jej wyborcy przez komisję. Ponadto karta powinna zawierać czytelną informację o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu.

Wnioskodawcy proponują wprowadzenie hologramów, które mają zabezpieczać karty do głosowania i przeciwdziałać w ten sposób ewentualnym manipulacjom wyborczym. Ustalenie wzorów hologramów, umieszczanych na karcie do głosowania, a także zarządzanie ich wydrukowanie oraz dostarczenie właściwym komisjom wyborczym należałoby do zadań Państwowej Komisji Wyborczej.

Obecność członków komisji w trakcie głosowania oraz podczas liczenia głosów.

Projekt modyfikuje przepis określający wymaganą liczbę członków obwodowej komisji wyborczej obecnych w lokalu w trakcie głosowania, z co najmniej 3 członków komisji do co najmniej 2/3 jej składu.

Zgodnie z założeniami projektu również liczenie głosów będzie musiało się odbywać w obecności co najmniej 2/3 jej pełnego składu komisji.

Rejestracja czynności obwodowej komisji wyborczej w dniu głosowania. Projekt przewiduje wprowadzenie instytucji rejestrowania czynności podejmowanych przez komisję za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk w dniu głosowania od momentu podjęcia przez komisję czynności określonych w art. 42 § 1 do chwili rozpoczęcia głosowania oraz od zamknięcia lokalu wyborczego do podpisania protokołu głosowania w obwodzie. Obecny stan prawny nie reguluje tej kwestii. Rejestracja dźwięku i obrazu stała się obecnie sprawą prostą technicznie dzięki upowszechnieniu tanich i łatwo dostępnych urządzeń. Udokumentowanie w ten sposób czynności oficjalnych, formalnych i urzędowych pozwoli na ograniczenie wszelkich potencjalnych nieprawidłowości oraz zapewni rzetelniejsze rozpatrywanie protestów wyborczych, poprzez wprowadzenie możliwości gromadzenia wartościowego materiału dowodowego. Nagrania dokonane w lokalu wyborczym stanowią dokumenty z wyborów i jako takie podlegają zabezpieczeniu.

Transmisja z lokalu wyborczego w dniu głosowania. Projekt wprowadza instytucję transmisji z lokalu wyborczego w dniu wyborów począwszy od chwili podjęcia przez obwodową komisję wyborczą czynności, o których mowa w art. 42 § 1 aż do czasu podpisania przez komisję protokołu.

Sposób liczenia głosów. Projekt wprowadza tryb liczenia wyjętych z urny kart z głosami, określając szczegółowo jej procedurę.

Opakowania zbiorcze - zabezpieczenie kart do głosowania. Projekt przewiduje zabezpieczenie kart do głosowania po sporządzeniu protokołu z głosowania przy zastosowaniu opieczetowanych opakowań zbiorczych oraz opisuje tryb przekazywania ich komisarzowi wyborczemu.

Kwalifikacja głosów nieważnych. W projekcie w zmianie dotyczącej art. 75 § 2 postuluje się, aby w protokole głosowania w obwodzie sporządzonym przez obwodową komisję wraz z informacją o liczbie głosów nieważnych były wyszczególnione przyczyny nieważności głosów. Analogiczne zmiany wprowadzono w art. 228, 270, 357, 360, 442 – dotyczących odpowiednio wyborów do Sejmu, wyborów do Senatu, wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego.

Określenie protokołu „papierowego” jako podstawy wprowadzania danych do systemu informatycznego. W projekcie dodawany w art. 75 § 2a czytelnie wskazuje, że komisja najpierw sporządza i podpisuje protokół w formie papierowej, i dopiero na jego podstawie wprowadza dane do systemu informatycznego.

Dostęp do kopii protokołów wyborczych. Zmiany dotyczące art. 77 przyznają członkom komisji i mężom zaufania prawo do otrzymania kopii protokołu. Zmiany te wprowadzą zwiększenie roli kontroli społecznej nad procedurami wyborczymi.

Transport protokołu do komisji wyższego stopnia. Projekt przewiduje szereg obostrzeń dotyczących transportu sporządzonych w obwodach wyborczych protokołów. Obejmują one precyzyjne określenie zakresu związanych z tym czynności, zakaz otwierania kopert z protokołami oraz obowiązek pisemnego potwierdzenia ich odbioru.

Przeniesienie uprawnień wójta, burmistrza lub prezydenta na komisarza wyborczego. Projekt zakłada kompleksowe przekazanie komisarzom wyborczym uprawnień wójta, burmistrza lub prezydenta związanych w wyborami. Przesłanką tych zmian jest fakt, że

osoba sprawująca funkcje samorządowego organu wykonawczego jest aktywnym politykiem, zainteresowanym wynikiem wyborczym nie tylko na szczeblu, który dotyczy go bezpośrednio. Sytuacja taka zwiększa ryzyko nadużyć i nieprawidłowości.

Dotyczy to m. in. tak, jak w art.79, przekazania w depozyt dokumentów z głosowania, ale również m.in.:

- losowania członków komisji wyborczych w przypadku zbyt dużej ilości kandydatów,
- zwoływania pierwszych posiedzeń właściwych komisji wyborczych,
- powoływania obwodowych komisji wyborczych oraz odwoływania jej członków.

Mężowie zaufania. Istota zmian polega na wprowadzeniu w odrębnym rozdziale kompleksowej regulacji dotyczącej mężów zaufania. Takie umiejscowienie mężów zaufania w strukturze Kodeksu Wyborczego pozwoli na nadanie odpowiedniej rangi temu instrumentowi kontroli społecznej nad wyborami. Wprowadzony odrębny rozdział kodyfikuje tę instytucję i czytelnie określa uprawnienia mężów zaufania. Projekt przewiduje w ramach przepisów dotyczących mężów zaufania m. in. nadanie im kompetencji do rejestrowania czynności podejmowanych przez komisję za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk. Jest to uzupełnienie instytucji nagrywania przebiegu procedur wyborczych, którą projekt przewiduje w zmianie dotyczącej dodawanego w art. 42 § 5 . Obecny stan prawny nie reguluje tej kwestii, nie zabraniając jednak wprost w żadnym przepisie podobnej rejestracji. Państwowa Komisja Wyborcza, w uchwale z dnia 24 lutego 2014 r., z zupełnie niezrozumiałych powodów przyjęła że: „obserwacja czynności wykonywanych przez komisję obwodową nie uprawnia mężów zaufania do utrwalania pracy komisji za pomocą aparatów fotograficznych lub kamer.” Z kolei w wyborach do samorządu terytorialnego w 2014 r. przyjęto na podstawie tych samych przepisów interpretację odwrotną, dopuszczającą rejestrację. Projekt wprowadza również ułatwienia dotyczące zgłaszania mężów zaufania do komisji obwodowych utworzonych poza granicami kraju, co sprowadza się do czytelnego wprowadzenia do porządku prawnego dotychczas stosowanej praktyki. Projekt przewiduje, że organizacje społeczne, do których celów statutowych należy troska o demokrację, prawa obywatelskie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego będą mogły wyznaczyć po jednym obserwatorze społecznym do komisji wyborczych.

Wskazane zmiany wymagają również szeregu zmian redakcyjnych polegających na przesunięciu przepisów dotyczących uprawnień mężów zaufania, dotychczas rozsianych po całym Kodeksie, do nowego rozdziału poświęconego tylko tej tematyce.

Wymogi dotyczące urzędników wyborczych i członków inspekcji. Zmiany dotyczą urzędnika wyborczego i członka inspekcji powoływanej przez komisarza wyborczego – podmiotów kluczowych ze względu na prawidłowość procedur wyborczych. Dotychczasowa praktyka wskazuje, że funkcje te są pełnione przez urzędników samorządowych, a więc osoby podległe lokalnym politykom, mogącym być zainteresowanymi określonym wynikiem wyborów. Proponowane zmiany nakazują publikację danych członków inspekcji oraz zakazują im agitacji wyborczej. Drugi z tych zakazów dotyczy również urzędnika wyborczego. W odniesieniu do członków inspekcji projekt formułuje czytelny zakaz łączenia tej funkcji z funkcją pracownika samorządu gminy, powiatu, województwa oraz pracownika podległych im jednostek organizacyjnych, a także obowiązek powoływania ich spoza gminy, na terenie której będą oni wykonywać swe obowiązki. Zabronione będzie także łączenia funkcji członka inspekcji z funkcją pełnomocnika do spraw wyborów – urzędnika wyborczego. Zarówno członek inspekcji, jak i pełnomocnik do spraw wyborów zgodnie z propozycją wnioskodawców będą korzystali z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych oraz ponosili odpowiedzialność jak funkcjonariusze publiczni.

Dodatkowe wyposażenie techniczne lokalu wyborczego. Projekt w art. 156a przewiduje ustawowe określenie wymogów dla lokali wyborczych takich jak przejrzysta urna oraz warunki zapewniające izolację fizyczną od innych głosujących. Rozwiązania takie są z powodzeniem stosowane w szeregu krajów i nic nie stoi na przeszkodzie, aby wprowadzić je w Polsce jako dodatkowe gwarancje tajności głosowania i przejrzystości procedur wyborczych.

Konsekwencją przezroczystych urn do głosowania będzie wprowadzenie kopert, mających na celu zapewnienie tajności głosowania. Wprowadzenie kopert pociąga za sobą także konieczność odpowiedniego dostosowania innych przepisów Kodeksu wyborczego m.in. dot. elementów jakie powinien zawierać protokół sporządzony przez komisję wyborczą.

Zadania związane z dostarczeniem przezroczystej urny, zagwarantowaniem w lokalu wyborczym miejsc zapewniających izolację fizyczną od innych głosujących będą należały do kompetencji wójta.

Skład Państwowej Komisji Wyborczej. Wprowadzana zmiana, pozostawiając w jej składzie czynnik „sędziowski” (po jednym sędzi zgłaszanym przez Prezesów Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego) uzupełnia jej skład o osoby rekomendowane przez kluby poselskie. Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej nie będą mogli należeć do partii politycznych. Należy także zaznaczyć, że osoby powołane w skład PKW będą musiały posiadać uprawnienia sędziowskie. Ich kadencja będzie odpowiadała kadencji Sejmu RP.

Informowanie o sposobie głosowania. Państwowa Komisja Wyborcza będzie zobowiązana do skierowania w okresie 14 dni przed dniem wyborów przystępnej informacji o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu do możliwie największej liczby wyborców, bezpośrednio oraz z wykorzystaniem strony internetowej Komisji i za pośrednictwem środków masowego przekazu.

Bezpieczeństwo systemu informatycznego. W projekcie wnioskodawcy proponują, aby urządzenia techniczne i oprogramowanie służące elektronicznej obsłudze czynności związanych m.in. z ustalaniem wyników głosowania, wyników wyborów, sporządzania i przekazywania danych z protokołów oraz innych określonych w art. 162 § 1 były usytuowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i były w wyłącznej dyspozycji Państwowej Komisji Wyborczej oraz Krajowego Biura Wyborczego. Do obsługi powyższych czynności, będzie można stosować urządzenia i oprogramowanie, do których prawa majątkowe przysługują wyłącznie Skarbowi Państwa.

Zgodnie z projektem, współpraca międzynarodowa prowadzona przez Państwową Komisję Wyborczą zostanie ograniczona do współpracy z państwami będącymi członkami Unii Europejskiej i Paktu Północnoatlantyckiego (NATO). Takie ograniczenia współpracy podyktowane jest zagwarantowaniem bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego naszego

kraju oraz pewnością, że nie dojdzie do ingerencji w procedury demokratyczne przez obce podmioty.

Kworum przy uchwałach PKW. Projekt wprowadza wymóg obecności 2/3 członków PKW podczas podejmowania przez nią uchwał.

Skarga na uchwały PKW. Projekt przewiduje instytucję skargi dotyczącej uchwały PKW podjętej zgodnie z art. 161 § 1. Skarga przysługiwać będzie Pełnomocnikowi Wyborczemu Komitetu Wyborczego i kierowana będzie do Sądu Najwyższego. W wyniku zastosowania tego rozwiązania wytyczne PKW podlegać będą niepodlegającej obecnie kontroli oraz możliwości zaskarżenia.

Nowe zadania Komisarza Wyborczego. Projekt nakłada na komisarza wyborczego nowe zadania związane z wyborami, dotyczące zarządzania wydrukowaniem kart do głosownia w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego i wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz dostarczenie ich właściwym komisjom wyborczym, a także dostarczenie kopert właściwym komisjom wyborczym. Obecnie zadania w zakresie zarządzania drukowaniem kart do głosownia w wyborach do organów samorządu terytorialnego oraz ich dostarczenia komisjom należą do kompetencji terytorialnej komisji wyborczej.

Pozostałe organy wyborcze. Projekt ujednotwici skład oraz zasady wyboru członków pozostałych komisji wyborczych (okręgowe, rejonowe, terytorialne, obwodowe) poprzez oparcie go na wszystkich szczeblach o czynnik „społeczny”, czyli osoby zgłaszane przez pełnomocników komitetów wyborczych. Projekt znosi również wymóg zamieszkania przez członka terytorialnej i obwodowej komisji na jej obszarze właściwości oraz wprowadza zmiany w liczbie członków poszczególnych komisji. Wszystkie te zmiany podyktowane są potrzebą wzmocnienia czynnika społecznego w kontroli procedur wyborczych. Proponuje się, aby w przypadku członków okręgowych i rejonowych komisji wyborczych zgłoszonych przez pełnomocników wyborczych mogły to być osoby posiadające wykształcenie wyższe prawnicze, tytuł zawodowy magistra oraz mające bierne prawo wyborcze do Sejmu.

Protesty wyborcze. Projekt przedłuża terminy na składanie i rozpatrywanie protestów wyborczych do odpowiednio 30 i 120 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów. W przypadku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej oraz wyborów do organów samorządu terytorialnego termin na rozpatrzenie protestu wynosi zgodnie z założeniem projektu 60 dni. Rozwiązanie takie uzasadnione jest postępującym skomplikowaniem spraw związanych z procedurami wyborczymi oraz skalą problemów związanych z wyborami, co powinno w konsekwencji prowadzić do wydłużenia czasu przyznanego prawem na sporządzenie i rozpatrzenie protestów. Patologiczny sposób organizacji i przeprowadzenia wyborów do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast przeprowadzanych w 2014 r. ujawnił, iż okres od dnia wyborów do podania do publicznej wiadomości ich wyników może trwać powyżej 7 dni.

Obowiązkiem ustawodawcy powinno być w związku z tym zapewnienie wnoszącemu protest minimalnych warunków do spełnienia tak wyśrubowanych norm. Wnoszący protest winien więc mieć zatem możliwość faktycznego skorzystania z 30 dniowego terminu do zgromadzenia dowodów i wniesienia protestu.

Przepis karny. Ustawa wprowadza ponadto jeden dodatkowy przepis karny, penalizujący przeszkadzanie przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem osobom do tego uprawnionym na mocy przepisów kodeksu w ich czynnościach polegających na monitorowaniu lub dokumentowaniu procedur wyborczych. Nowy przepis karny podyktowany jest koniecznością zapewnienia optymalnych warunków pracy osobom uprawnionym do monitorowania procedur wyborczych (członkom komisji, mężom zaufania).

Przepis przejściowy. Zapis art. 3 przewiduje wygaszenie funkcjonowania Państwowej Komisji Wyborczej powołanej na dotychczasowych zasadach.

Przedstawione powyżej zmiany w dużej części były już prezentowane na forum Sejmu RP w postaci projektów ustaw autorstwa posłów opozycji. Nie znalazły one jednak uznania u sejmowej większości. Przebieg wyborów samorządowych w 2014 roku wskazuje jednak, że przyjęcie powyższych rozwiązań to absolutne minimum, niezbędne dla poprawy stanu

demokracji w Polsce. Przy założeniu, że wszystkie siły polityczne w Sejmie RP zdadzą sobie z tego sprawę i rzetelnie przystąpią do pracy nad projektem odkładając na bok partykularne interesy, realnym wydaje się rozpatrzenie go w terminach umożliwiającym wprowadzenie zmian w życie najdalej w odniesieniu do wyborów parlamentarnych planowanych na 2015 r.

Należy zaznaczyć, że zmiany proponowane w projekcie ustawy nie mają charakteru istotnych zmian - w rozumieniu orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego - do prawa wyborczego, a tym samym nie ma przeszkód aby w okresie ostatnich miesięcy poprzedzających wybory prezydenckie i parlamentarne w 2015 r. dokonać zmian w prawie wyborczym w zakresie objętym proponowaną przez wnioskodawców nowelizacją ustawy.

Problematyka projektu nie jest objęta prawem UE, co więcej, jego założenia pozostają w zgodzie z postulatami organizacji europejskich w zakresie rzetelności i przejrzystości procedur wyborczych.

Wejście projektu w życie będzie miało pozytywne skutki społeczne poprzez zwiększenie przejrzystości i rzetelności kluczowych dla państwa demokratycznego procedur wyborczych.

Propozycje zawarte w projekcie ustawy takie jak m.in.: wprowadzenie dodatkowego wyposażenia lokali wyborczych (przejrzysta urna, sprzęt rejestrujący obraz i dźwięk), zmiany składow osobowych komisji wyborczych, zapewnienie hologramów oraz kopert, spowodują poniesienie przez budżet państwa na ich realizację kosztów w wysokości maksymalnie ok. 90 mln zł. W roku 2015 odbędą się dwa rodzaje wyborów generujących największe koszty: wybory prezydenckie i parlamentarne. Biorąc jednak pod uwagę koszt wyżej wymienionych wyborów w latach poprzednich oraz kwotę przeznaczoną w ustawie budżetowej na rok 2015 na realizację zadań związanych z przeprowadzaniem wyborów do organów władzy publicznej oraz referendum, wejście w życie projektu ustawy nie spowoduje wzrostu nakładów finansowych na wykonanie w/w zadań.